

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 5.3.2007
COM(2007) 81 definitief

**TWEEDE VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN
HET EUROPEES PARLEMENT**

**over de ervaringen van de lidstaten met de GGO's die in de handel zijn gebracht
krachtens Richtlijn 2001/18/EG inzake de doelbewuste introductie van genetisch
gemodificeerde organismen in het milieu**

{SEC(2007) 274}

INHOUDSOPGAVE

1.	Achtergrond en toepassingsgebied.....	3
2.	Het in de handel brengen van GGO's in of in de vorm van producten (deel C van de richtlijn).....	3
3.	Onderzoek en ontwikkeling en andere doeleinden dan het in de handel brengen van GGO's in of in de vorm van producten (deel B van de richtlijn)	7
4.	Conclusies	9

1. ACHTERGROND EN TOEPASSINGSGEBIED

Op 17 oktober 2002 is Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu en tot intrekking van Richtlijn 90/220/EEG van de Raad¹ volledig van toepassing geworden.

Krachtens artikel 31, lid 6, van deze richtlijn "zendt de Commissie het Europees Parlement en de Raad in 2003 en vervolgens om de drie jaar een verslag over de ervaringen van de lidstaten met de GGO's die krachtens deze richtlijn in de handel zijn gebracht".

Het eerste verslag aan het Europees Parlement en de Raad is op 31 augustus 2004 door de Commissie vastgesteld². Krachtens artikel 31, lid 4, van Richtlijn 2001/18/EG moesten alle lidstaten een driejaarlijks verslag over de periode van 17 oktober 2002 tot 17 oktober 2005 bij de Commissie indienen over de maatregelen die zij hebben genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de richtlijn, met inbegrip van een kort rapport over hun ervaringen met GGO's die krachtens de richtlijn in of in de vorm van producten in de handel zijn gebracht. Alle lidstaten behalve Portugal hebben hun driejaarlijkse verslag bij de Commissie ingediend en bijlage 1 van dit tweede verslag aan het Europees Parlement en de Raad bevat een samenvatting van deze verslagen.

Om tot een volledig en evenwichtig verslag aan het Europees Parlement en de Raad te komen acht de Commissie het een goede zaak:

- daarin niet alleen ervaringen op te nemen met GGO's die krachtens de richtlijn in de handel zijn gebracht (deel C van de richtlijn), maar ook ervaringen met GGO's voor andere doeleinden dan in de handel brengen, namelijk onderzoek en ontwikkeling (deel B van de richtlijn), en
- bijdragen op te nemen van andere stakeholders zoals brancheorganisaties, landbouworganisaties en milieu-NGO's. Bijlage 2 bevat een lijst van de stakeholders waarvan een bijdrage is ontvangen.

De driejaarlijkse verslagen van de lidstaten en de bijdragen van andere stakeholders vormen derhalve de basis van dit tweede verslag aan het Europees Parlement en de Raad.

2. HET IN DE HANDEL BRENGEN VAN GGO'S IN OF IN DE VORM VAN PRODUCTEN (DEEL C VAN DE RICHTLIJN)

Het aantal aanvragen en toelatingen

In totaal zijn tussen 17 oktober 2002 en 17 oktober 2005 bij acht lidstaten (BE, DE, DK, ES, FR, NL, SE, UK) 26 kennisgevingen voor genetisch gemodificeerde planten uit hoofde van deel C van de richtlijn ingediend. Met ingang van 18 april 2004 is Verordening (EG) nr. 1829/2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders³ echter

¹ PB L 106 van 17.4.2001, blz. 1-39.

² Zie http://ec.europa.eu/environment/biotechnology/index_en.htm.

³ Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders, PB L 268 van 18.10.2003, blz. 1-23.

volledig van toepassing geworden. Krachtens de overgangsmaatregelen in artikel 46, lid 3, van deze verordening werden kennisgevingen die krachtens Richtlijn 2001/18/EG waren ingediend, waarin sprake was van toepassingen als diervoeder en waarvoor nog geen beoordelingsrapport was ingediend, omgezet naar de toelatingsprocedure uit hoofde van de verordening. Ten gevolge hiervan en na de intrekking van nog eens drie aanvragen door de kennisgevers bleven er 13 aanvragen uit hoofde van de richtlijn over.

Op basis van deze 13 aanvragen is nu voor de volgende vijf producten krachtens de richtlijn een toelating verleend:

- **NK603 maïs** van Monsanto Europe S.A.⁴,
- **MON863 maïs** van Monsanto Europe S.A.⁵,
- **GT73 koolzaad** van Monsanto Europe S.A.⁶,
- **1507 maïs** van Pioneer Hi-Bred International Inc. en Mycogen Seeds⁷ en
- **MON863 X MON810 maïs** van Monsanto Europe S.A.⁸.

Op basis van de driejaarlijkse verslagen kan worden gesteld dat de meeste lidstaten van mening zijn dat de uitvoering van de richtlijn heeft bijgedragen tot een herstel van vertrouwen in de toelatingsprocedure om genetisch gemodificeerde producten in de handel te brengen. Sommige lidstaten verwijzen ook naar de toelatingsprocedure krachtens Verordening (EG) nr.

⁴ Beschikking 2004/643/EG van de Commissie van 19 juli 2004 betreffende het in de handel brengen van een maïsproduct (*Zea mays* L., lijn NK603), genetisch gemodificeerd met het oog op tolerantie voor glyfosaat, overeenkomstig Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad, PB L 295 van 18.9.2004, blz. 35-37. Definitieve toestemming door Spanje verleend op 18 oktober 2004.

⁵ Beschikking 2005/608/EG van de Commissie van 8 augustus 2005 betreffende het in de handel brengen, overeenkomstig Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad, van een maïsproduct (*Zea mays* L., lijn MON 863), genetisch gemodificeerd met het oog op resistentie tegen de maïswortelboorder, PB L 207 van 10.8.2005, blz. 17-19. Definitieve toestemming door Duitsland verleend op 9 februari 2005.

⁶ Beschikking 2005/635/EG van de Commissie van 31 augustus 2005 betreffende het in de handel brengen van een koolzaadproduct (*Brassica napus* L., lijn GT73), genetisch gemodificeerd met het oog op tolerantie voor het herbicide glyfosaat, overeenkomstig Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad, PB L 228 van 3.9.2005, blz. 11-13. Deze beschikking ging vergezeld van Aanbeveling 2005/637/EG van de Commissie van 16 augustus 2005 betreffende de maatregelen die door de houder van de toestemming moeten worden genomen ter voorkoming van eventuele schade aan de gezondheid en het milieu bij accidentele verspreiding van koolzaad (*Brassica napus* L., lijn GT73 — MON-00073-7) dat genetisch is gemodificeerd met het oog op tolerantie voor het herbicide glyfosaat, PB L 228 van 3.9.2005, blz. 19-20.

⁷ Beschikking 2005/772/EG van de Commissie van 3 november 2005 betreffende het in de handel brengen, overeenkomstig Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad, van een maïsproduct (*Zea mays* L., lijn 1507), genetisch gemodificeerd met het oog op resistentie tegen bepaalde schadelijke lepidoptera en met het oog op tolerantie voor het herbicide glufosinaatammonium, PB L 291 van 5.11.2005, blz. 42-44. Definitieve toestemming door Nederland verleend op 16 maart 2006.

⁸ Beschikking 2006/47/EG van de Commissie van 16 januari 2006 betreffende het in de handel brengen, overeenkomstig Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad, van een maïsproduct (*Zea mays* L., hybride MON 863 × MON 810) dat genetisch is gemodificeerd met het oog op resistentie tegen de maïswortelboorder en bepaalde voor maïs schadelijke lepidoptera, PB L 26 van 31.1.2006, blz. 17-19.

1829/2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders⁹ en stellen vragen over de specifieke rol van de bevoegde instanties krachtens Richtlijn 2001/18/EG in deze context. Verschillende lidstaten maken opmerkingen over de overwegend negatieve houding van stakeholders buiten de branche ten opzichte van nieuwe toelatingen.

De industrie stelt dat het haar ervaring is dat de uitvoering van Richtlijn 2001/18/EG niet heeft bijgedragen tot een herstel van vertrouwen in het EU-besluitvormingsproces voor aanvragen uit hoofde van deel C, en wijst er met name op dat er sinds 1998 geen enkele toestemming voor teelt is gegeven. De tarieven voor kennisgevingen voor het in de handel brengen verschillen van lidstaat tot lidstaat en lopen uiteen van 0-50 000 euro per aanvraag. De branche stelt dat dit invloed kan hebben op de keuze van de lidstaat waar een bedrijf een aanvraag indient, vooral als het gaat om kleine en middelgrote bedrijven. De landbouworganisaties stellen dat boeren het recht hebben te kunnen kiezen of zij al dan niet genetisch gemodificeerde gewassen verbouwen.

De NGO's leggen vooral de nadruk op de uitdagingen die verbonden zijn aan de waarborging van doorzichtigheid en betrokkenheid van de stakeholders bij de uitvoering van de richtlijn.

Gedetailleerde gegevens over alle introducties uit hoofde van deel C kunnen worden geraadpleegd op: <http://gmoinfo.jrc.it>.

Traceerbaarheid, etikettering en drempelwaarden

De algemene voorschriften voor de etikettering en traceerbaarheid van GGO's uit hoofde van Richtlijn 2001/18/EG (en voor voedingsmiddelen en diervoeders die uit GGO's worden geproduceerd) zijn opgenomen in Verordening (EG) nr. 1831/2003¹⁰. Een specifiek verslag over de uitvoering van deze verordening is in mei 2006 door de Commissie bij de Raad en het Europees Parlement ingediend¹¹.

Wat de drempelwaarden betreft hebben de lidstaten problemen gerapporteerd bij de behandeling van partijen conventioneel zaad die onvoorziene sporen toegelaten GGO's kunnen bevatten, wanneer er voor dit zaad geen drempelwaarden voor onvoorziene sporen zijn. De industrie stelt dat er niet alleen drempelwaarden voor toegelaten GGO's moeten worden vastgesteld, maar ook voor GGO's die nog niet in de EU die zijn toegelaten maar al in derde landen voor doelbewuste introductie zijn goedgekeurd. De NGO's en sommige lidstaten hebben gevraagd om de vaststelling van drempelwaarden op de detectiegrens van GGO-sporen. Eén lidstaat gaf aan dat er drempelwaarden moeten komen voor GGO's die uit hoofde van deel B van de richtlijn worden toegelaten.

De industrie stelt dat veel landbouwers in de EU nauwelijks bereid zijn genetisch gemodificeerde variëteiten te telen in veel lidstaten waar grote levensmiddelenbedrijven, handelaars en detailhandelaars vanwege de steeds negatievere publieke opinie en de kosten van traceerbaarheid voorzichtig blijven bij het gebruik van genetisch gemodificeerd materiaal. Daarnaast vraagt de industrie, naarmate de eerste generatie GGO-producten verouderd raakt en niet langer commercieel wordt verhandeld, in verband met eventuele resterende onvoorziene sporen van deze GGO's om geschikte evenredige procedures voor verlenging teneinde de rechtszekerheid na het aflopen van de toestemmingen te waarborgen.

⁹ Zie de artikelen 6 en 18 van de verordening.

¹⁰ PB L 268 van 18.10.2003, blz. 24-28.

¹¹ COM(2006) 197 def. van 10.5.2006.

Monitoring na het in de handel brengen

De meeste lidstaten stellen dat er een consequentere aanpak voor monitoring na het in de handel brengen moet komen, al moet een specifieke monitoring op basis van het specifieke klimaat en de natuurlijke omgeving in een lidstaat wel mogelijk blijven. Verschillende lidstaten zijn van mening dat de tot op heden ingediende monitoringplannen meestal niet erg gedetailleerd zijn en geen duidelijke taakverdeling bevatten. De meeste lidstaten vinden de door de bevoegde instanties ingestelde werkgroep voor monitoring het geschikte forum om deze onderwerpen te bespreken.

De NGO's stellen dat er, naarmate er meer GGO's in de handel worden gebracht, een gecoördineerde aanpak moet komen waarbij de verantwoordelijkheid voor de beoordeling van alle gegevens van monitoring en toezicht in verband met doelbewuste introducties bij een onafhankelijke instantie moet liggen in plaats van bij de houder van de toestemming alleen.

Monsterneming en detectie

Aanbeveling 2004/787/EG van de Commissie¹² betreffende technische richtsnoeren inzake bemonstering en opsporing van genetisch gemodificeerde organismen is ontwikkeld als hulpmiddel bij de uitvoering van Verordening (EG) nr. 1830/2003 inzake traceerbaarheid en etikettering. Veel lidstaten hebben echter gerapporteerd dat de in deze aanbeveling opgenomen protocollen gecompliceerd, tijdrovend en duur zijn en dat de resultaten niet in verhouding staan tot de benodigde tijd en kosten.

In het algemeen hebben de lidstaten duidelijk gesteld dat zij behoefte hebben aan protocollen waarbij een adequate monsterneming en detectie gepaard gaat met redelijke kosten.

De industrie stelt dat de te ontwikkelen standaardprotocollen met internationale testmethoden moeten worden geharmoniseerd zodat ze flexibel zijn en verenigbaar met de methoden die momenteel als standaardprocedures door de zaad-, voedingsmiddelen- en diervoedersector worden gebruikt.

De landbouworganisaties zijn voorstander van het gebruik van genetisch gemodificeerd DNA als meeteenheid voor onvoorziene sporen in de hele landbouwketen, van zaad tot voedingsmiddel en diervoeder, teneinde de consistentie te waarborgen en geschillen tussen stakeholders te voorkomen.

Markergenen voor antibiotica-resistentie

Over de aanwezigheid van markergenen voor antibiotica-resistentie stellen de meeste lidstaten dat het advies van de GGO-werkgroep van de Europese autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) van 2 april 2004 nuttig is gebleken voor de geleidelijke eliminatie van dergelijke genen. De NGO's hebben echter gevraagd om een nieuwe evaluatie van ARM-genen, waarbij uitsluitend wordt gekeken naar mogelijke schadelijke effecten op de gezondheid van de mens en het milieu zonder rekening te houden met het gebruik daarvan door de industrie als middel om een efficiënte selectie van transgene events in planten te waarborgen.

Bijlage 1 van dit verslag bevat nadere bijzonderheden uit de verschillende driejaarlijkse verslagen van de lidstaten.

¹² PB L 348 van 24.11.2004, blz. 18-26.

Nationale vrijwaringsclausules

Hoewel dit door de lidstaten niet expliciet in hun driejaarlijkse verslagen wordt vermeld, dient te worden opgemerkt dat zes lidstaten (AT, DE, EL, FR, HU, LU) sinds de inwerkingtreding van de richtlijn krachtens de bepalingen van artikel 23 van de richtlijn een tijdelijk verbod op vijf toegelaten GGO's hebben gehandhaafd. In al deze gevallen heeft de EFSA geconcludeerd dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat er onder de omstandigheden van de respectieve toestemmingen schadelijke effecten op de gezondheid van mens of dier of het milieu te verwachten zouden zijn wanneer het in de handel brengen van deze GGO's niet zou worden gestaakt. Drie van deze GGO's worden door de betrokken bedrijven niet langer verkocht.

Aangezien er voor geen van deze producten wetenschappelijke motieven zijn om nationale vrijwaringsclausules te rechtvaardigen, is de Commissie overeenkomstig haar verplichtingen uit hoofde van het EG-Verdrag doende de betrokken lidstaten te verzoeken hun nationale maatregelen om de verkoop van deze producten te verbieden, in te trekken. Daarnaast is de Commissie van plan de nodige maatregelen te nemen om het uit de handel nemen van de drie GGO's die niet langer worden verkocht, te formaliseren.

Wetenschappelijke consistentie en doorzichtigheid van de toestemmingsbeschikkingen

Tijdens de Milieuraad van 26 juni 2006 hebben de lidstaten zich positief uitgelaten over een reeks door de Commissie voorgestelde maatregelen voor praktische verbeteringen teneinde de lidstaten, de stakeholders en het grote publiek gerust te stellen dat de besluiten van de Gemeenschap gebaseerd zijn op kwalitatief hoogwaardige wetenschappelijke beoordelingen die voor een hoog beschermingsniveau voor de gezondheid van de mens en het milieu zorgen. Deze maatregelen zijn erop gericht de wetenschappelijke consistentie en de doorzichtigheid bij procedures voor risicobeoordeling en besluitvorming uit hoofde van het huidige wetgevingskader te verbeteren en worden in bijlage 3 van dit verslag beschreven.

3. ONDERZOEK EN ONTWIKKELING EN ANDERE DOELEINDEN DAN HET IN DE HANDEL BRENGEN VAN GGO'S IN OF IN DE VORM VAN PRODUCTEN (DEEL B VAN DE RICHTLIJN)

Aantallen aanvragen

Gedurende de rapportageperiode van 17 oktober 2002 tot 17 oktober 2005 zijn bij 13 lidstaten 245 aanvragen voor de introductie van GGO's voor andere doeleinden dan het in de handel brengen ingediend. De meeste aanvragen zijn ingediend in Spanje (89), Frankrijk (54), Duitsland (25), Hongarije (21), Zweden (18) en Nederland (13). Twaalf lidstaten hebben geen enkele aanvraag ontvangen.

Van de in totaal 245 aanvragen zijn er vier ingetrokken; 23 aanvragen waren in oktober 2005¹³ nog in behandeling, er zijn 191 toestemmingen verleend en 27 aanvragen zijn afgewezen. Hongarije kende het hoogste percentage afwijzingen: 14 van de in totaal 21 aanvragen werden afgewezen.

¹³ Het einde van de rapportageperiode voor de driejaarlijkse verslagen van de lidstaten (17 oktober 2002-2005).

Gedetailleerde gegevens over alle introducties uit hoofde van deel B kunnen worden geraadpleegd op: <http://gmoinfo.jrc.it>.

DE, FR en NL hebben vernielingen bij veldproeven gerapporteerd: in NL zijn twee proeven gedeeltelijk vernietigd, in FR zijn in 2003 19 van de 56 aangeplante proeven vernietigd en in DE zijn verschillende gevallen van vernielingen gerapporteerd, maar het exacte aantal is niet bekend omdat de aanvragers juridisch niet verplicht zijn vernielingen te rapporteren, tenzij er gevolgen zijn voor de voorschriften van de toelating.

De tarieven voor kennisgevingen voor deel B verschillen van lidstaat tot lidstaat en lopen uiteen van 0-17 000 euro per aanvraag. De branche stelt dat dit invloed kan hebben op de keuze van de lidstaat waar een bedrijf een aanvraag indient, vooral als het gaat om kleine en middelgrote bedrijven.

De landbouworganisaties stellen dat veldproeven deel uitmaken van de middelen zijn om het concurrentievermogen van het onderzoek en de landbouw in Europa op peil te houden.

Algehele toelatingsprocedure

De meeste lidstaten zijn van mening dat de richtlijn voor een transparantere en voorspelbaardere regeling binnen de EU heeft gezorgd. Er is echter sprake van bezorgdheid over het gebrek aan consistentie tussen de lidstaten, aangezien de toelatingsprocedure zich grotendeels op nationaal niveau afspeelt, en over de mogelijkheid van contaminatie van naburige gewassen bij proeven van deel B. Klinische proeven op het gebied van gentherapie is een specifiek onderwerp dat door een aantal lidstaten met name wordt genoemd, aangezien sommige lidstaten momenteel de bepalingen van Richtlijn 90/219/EG¹⁴ inzake ingeperkt gebruik toepassen en andere lidstaten Richtlijn 2001/18/EG inzake de doelbewuste introductie in het milieu. Naar aanleiding van een recent onderzoek in opdracht van de Commissie zal dit onderwerp in 2007 met de uit hoofde van beide richtlijnen aangewezen bevoegde instanties worden besproken.

Ondanks de mogelijkheden om de aanvragen te bespreken voordat ze worden ingediend, moeten vrijwel alle bevoegde instanties na de indiening om aanvullende informatie vragen, vooral wanneer het gaat om nieuwe aanvragen of aanvragen voor aanzienlijk grootschaligere veldproeven dan voorheen zijn toegelaten. Dit wordt als de grootste oorzaak van vertragingen bij de procedure genoemd.

Ook de branche vraagt om een grotere harmonisatie van aanvragen uit hoofde van deel B in de hele EU, waarbij wordt gesteld dat de verschillen tussen de lidstaten ten aanzien van de vereiste gegevens, de tijdschema's en de voorlichting van het publiek afbreuk doen aan de voorspelbaarheid van de huidige regeling. De branche maakt zich met name zorgen over de timing van toestemmingen, die soms na het plantseizoen worden verleend.

Milieurisicobeoordeling

De meeste lidstaten zijn van mening dat de Commissie duidelijke richtsnoeren heeft gegeven over de vereisten van de milieurisicobeoordeling. Desalniettemin zou een aantal lidstaten graag zien dat er aanvullende richtsnoeren komen voor wat als aanvaardbare en onaanvaardbare risico's wordt beschouwd en voor cumulatieve effecten op lange termijn.

¹⁴ PB L 117 van 8.5.1990, blz. 1-6.

Tevens vraagt de branche om meer harmonisatie van de vereisten van de milieurisicobeoordeling. De NGO's stellen dat er striktere richtsnoeren moeten komen voor proeven op allergeniteit.

Raadpleging van het publiek

De meeste lidstaten geven het publiek minimaal 30 dagen de tijd om opmerkingen te maken, waarbij nationale en lokale kranten, verzendlijsten, websites, registers en openbare hoorzittingen worden gebruikt om het publiek toegang te geven tot de aanvragen. De meeste lidstaten vermelden niet de exacte locatie van de veldproeven, maar alleen de naam van de gemeente of woonkern. Dit verkleint de kans dat er vernielingen worden aangericht.

De opmerkingen van het publiek worden doorgegeven aan de door de meeste lidstaten ingestelde wetenschappelijke adviescomités. De opmerkingen worden ook opgenomen in het besluitvormingsdossier dat aan de desbetreffende ministers wordt toegezonden. Een aantal lidstaten is tot de conclusie gekomen dat de opmerkingen van het publiek, wanneer deze worden ingediend, in de meeste gevallen te algemeen zijn om op specifieke gevallen van toepassing te zijn.

De branche heeft zijn bezorgdheid uitgesproken over het vrijgeven van de exacte locatie van de veldproeven, hetgeen er vaak toe heeft geleid dat landbouwers lastig worden gevallen en dat de proeven uiteindelijk door activisten tegen genetische modificatie worden vernield. Dit heeft duidelijke schadelijke gevolgen voor het onderzoek naar bioveiligheid en voor de ontwikkeling van producten van de biotechnologie in de EU. De NGO's willen dat informatie die voor het publiek van belang is, gemakkelijk en snel toegankelijk is.

Bijlage 1 van dit verslag bevat meer details uit de verschillende driejaarlijkse verslagen van de lidstaten.

4. CONCLUSIES

In dit verslag gaat het specifiek om Richtlijn 2001/18/EG en de doelbewuste introductie van GGO's in het milieu. In de periode oktober 2002-2005 hebben acht lidstaten aanvragen ontvangen om GGO's in de handel te brengen en hebben 13 lidstaten aanvragen ontvangen voor de uitvoering van de veldproeven met het oog op O&O.

De lidstaten die aanvragen hebben verwerkt, zijn in het algemeen positief over hun ervaringen met de uitvoering van de richtlijn, ook al zijn er enkele technische aspecten die nog adequaat moeten worden geregeld, zoals een kosteneffectief en praktisch bemonsterings- en detectiesysteem en consequentere en gedetailleerdere maatregelen voor monitoring na het in de handel brengen met een betere taakverdeling. De andere stakeholders zijn in het algemeen minder positief bij hun evaluatie van de richtlijn.

Sommige lidstaten vragen om meer richtsnoeren over specifieke aspecten van de milieurisicobeoordeling. De Commissie zal samen met de EFSA werken aan de verdere ontwikkeling van richtsnoeren als onderdeel van een algeheel kader voor risicobeoordeling teneinde de algehele doorzichtigheid van en het algehele vertrouwen in het evaluatieproces op te voeren.

De meeste lidstaten zijn ook voorstander van meer harmonisatie bij de procedure voor introducties van deel B, inclusief gentherapie-proeven, een definitie van het begrip "locatie" van veldproeven, meer richtsnoeren voor de milieurisicobeoordeling en beheersmaatregelen om contaminatie van naburige gewassen te voorkomen.

Ten slotte stellen de meeste lidstaten, gelet op de problemen waarmee ze zijn geconfronteerd bij de aanpak van de etikettering en traceerbaarheid van partijen conventioneel zaad zonder te beschikken over drempelwaarden voor onvoorziene sporen, dat er dringend een rechtsinstrument moet komen waarin drempelwaarden voor zaad worden vastgesteld. De Commissie werkt momenteel aan een verkenning van de verschillende mogelijkheden daarvoor.